

**USZYŚZ
REAGUJ**

SCENARIUSZ WARSZTATU

STREFA:
WOLNO-
SŁOWA

Iceland
Liechtenstein
Norway **Active
citizens fund**

MASZ BYĆ KIMŚ

Opracowaliśmy scenariusze *Usłysz Reaguj* z myślą o osobach, które prowadzą działania edukacyjne z grupami młodzieży szkolnej, studentami, dorosłymi. Szczegółowy przebieg zajęć należy dostosowywać do potrzeb grupy konkretnej grupy.

Kluczowe zagadnienia:

przemoc w rodzinie, przemoc wobec dzieci, przemoc pośrednia.

Przed rozpoczęciem zajęć wysłuchajcie odcinka podcastu cyklu *Usłysz Reaguj* pt. *Masz być kimś*.

→ **Jeżeli to możliwe,
posłuchajcie podcastu
razem.**

WPROWADZENIE

Przedstaw grupie temat spotkania, zachęć do dzielenia się własnymi obserwacjami, doświadczeniami, do swobodnego mówienia o swoich pomysłach, pytaniach czy wątpliwościach.

SYTUACJA

Przypomnijcie sobie historię z metra:

Widzę siebie w moskiewskim metrze. Jadę z punktu A do punktu B. Mam przejechać przez połowę miasta. Stoję tak by nikomu nie przeszkadzać, przede mną siedzi młody ojciec z synkiem w wieku około pięciu lat. Dziecko gra w jakąś grę na smartfonie. Przegrywa i zaczyna od początku. Jeden raz. Drugi. Treci... I znów...

- Co ty, debilem jesteś?

Czy ja naprawdę to słyszałam?

- Daj tu! Bo nie umiesz!

Ojciec zabiera telefon i teraz gra sam. Dziecko wpatruje się w ekran. W swoją grę, którą teraz musi obserwować.

- Ty nic nie umiesz! Jak jakiś debil nie możesz przejść na kolejny poziom! Tu wszystko jest proste! Patrz!

Patrzę na to wszystko z góry. Bo ja stoję, a oni siedzą przede mną. Żal mi tego dziecka. Myślę o tym, co będzie, kiedy nie będzie rozumiał zadanie domowego z matmy. Co będzie, kiedy dostanie dwóję z literatury? Taka sama „nauka“?

Przywołanie różnych historii, które udowodnią, że naprawdę jest debilem?

Dużo później zrozumie, że taki styl wychowania będzie przekazywał się dalej.

I młody ojciec z moskiewskiego metra będzie miał również wnuka „debila“, i prawnuka, i praprapra... I żeby wyjść z tego błędnego koła trzeba będzie naprawdę dużo popracować.

Co zrobiłam, żeby naprawić sytuację? Nic. Przecież w metrze nie wychowuje się złych rodziców.

Zastanówcie się wspólnie jakie konsekwencje może mieć zachowanie ojca dziecka. Jakie konsekwencje dla przyszłości dziecka mogą mieć takie sytuacje? Czy Waszym zdaniem doszło tu do przemocy? Przedyskutujcie, podzielcie się opiniami.

→ Możesz poprosić grupę o przygotowanie innych przykładów zachowań wobec dzieci, które budzą obawy (a nie są przemocą fizyczną). Poproś grupę o nazwanie tego, co budzi ich niepokój. Dlaczego sytuacje te noszą znamiona przemocy?

→ Jednym z rodzajów przemocy jest przemoc emocjonalna, która bywa często niezauważana, a silnie wpływa na formowanie się przyszłych relacji dziecka z innymi ludźmi, na powstawanie jego obrazu siebie i osobowości.

ĆWICZENIE

Zapisz na tablicy lub dużym arkuszu papieru hasła: intencjonalność, przewaga, naruszenie, szkoda. Przedstaw grupie powyższe punkty – zatrzymajcie się przy każdym z nich i krótko omówcie. Podajcie konkretne przykłady.

Porozmawiajcie o tym, kim jest sprawca, a kim ofiara przemocy. Podzielcie się na dwa zespoły. Jeden zespół będzie miał za zadanie scharakteryzować sprawcę przemocy, a drugi osobę doświadczającą przemocy. Wykorzystajcie poniższą listę, wybierzcie punkty, które pasują do konstruowanej charakterystyki.

- uważa, że wie, co jest dla drugiej osoby dobre
- przyznaje sobie prawo do decydowania w imieniu innej osoby
- jest pewny/a, że jego/jej decyzje są słuszne
- nieważne jest dla niego/niej stanowisko drugiej osoby, jej opinia i potrzeby
- jest słabsza
- ma ograniczone możliwości samoobrony
- powinien/a podjąć decyzję oraz działania, zmierzające do zmiany swojego zachowania
- może (i powinna) chronić przede wszystkim siebie i własne bezpieczeństwo
- często zaczyna myśleć, że rzeczywiście „sam/a sobie jest winny/a”.
- narusza prawa i dobra osobiste drugiej osoby
- doznaje cierpienia, szkód fizycznych i psychicznych

Podzielcie się na forum opracowanym opisem. Czy jakieś punkty budzą Wasze wątpliwości?

→ **O przemocy mówimy, kiedy:**

- **osoba działa intencjonalnie albo świadomie zaniecha działania**
- **mamy do czynienia ze znaczącą przewagą jednej osoby nad drugą**
- **naruszone zostają czyjeś prawa i dobra osobiste**
- **osoba doświadczająca przemocy doznaje cierpienia i szkód fizycznych i psychicznych**

Zwróć uwagę , że pojęcia te nie określają, jakimi są ci ludzie. Opisują wyłącznie role, które osoby te przyjmują w konkretnej relacji międzyludzkiej (można być jednocześnie ofiarą i sprawcą – upewnij się, że jest to jasne dla całej grupy, podajcie przykład np. kobieta może być ofiarą przemocy ze strony swojego męża, ale sprawczynią przemocy wobec własnego dziecka).

→ **Dzieci często doświadczają przemocy pośredniej. Zapytaj grupę, czy zna znaczenie tego pojęcia.**

→ **Do słowniczka osoby prowadzącej:
definicja krzywdzenia dziecka D.G. Gill'a.
*Krzywdzenie dzieci to każde działanie lub bezczynność jednostek, instytucji lub społeczeństwa jako całości i każdy rezultat takiego działania lub bezczynności, który deprymuje równe prawa i swobody dzieci i/lub zakłóca ich optymalny rozwój.***

→ **Do przemocy pośredniej dochodzi, kiedy dziecko jest świadkiem/obserwatorem przemocy między członkami rodziny.**